

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 55/2014

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ε' ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίαση της 18^{ης} Φεβρουαρίου 2014

Σύνθεση :

Πρόεδρος: Ιωάννης Τριάντος, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ

Μέλη : Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Βασιλική Πανταζή, Γεώργιος Ανδρέου, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Αδαμαντία Καπετανάκη, Νομικοί Σύμβουλοι Ν.Σ.Κ

Εισηγήτρια: Μαρία Μπασδέκη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ

Αριθμός Ερωτήματος: Το με αρ. ΔΥ1α/Γ.Π.ΕΜΠ.οικ.1490/23-10-2013 έγγραφο του Τμήματος Προσωπικού της Δ/σης Προσωπικού της Γ.Δ/σης Διοικ. Υποστήριξης & Τεχνικών Υποδομών του Υπουργείου Υγείας

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται (α) εάν η μη προσκόμιση από υπάλληλο τίτλου σπουδών, λόγω της μη έγκρισης από το Υπηρεσιακό Συμβούλιο της αιτούμενης εκπαιδευτικής άδειας για το δεύτερο έτος σπουδών, αποτελεί ή όχι αθέτηση, με υπαιτιότητα του, της υποχρέωσης κατάθεσης του τίτλου σπουδών κατά την ΥΑ ΔΙΔΑΔ/Φ53/ 1379/4727/19-2-2008 κι ως εκ τούτου ενεργοποίησης της υποχρέωσης του να

επιστρέψει στην υπηρεσία την προσαύξηση των αποδοχών που έλαβε κατά το χρονικό διάστημα της άδειας ενός έτους που του είχε εγκριθεί, (β) εάν ως αθέτηση της υποχρέωσης των δημοσίων υπαλλήλων να υπηρετήσουν, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 58 του Ν.3528/2007, στο Δημόσιο, μετά τη λήξη της εκπαιδευτικής τους άδειας, για χρονικό διάστημα ίσο με το τριπλάσιο του χρόνου της άδειας, που ενεργοποιεί την υποχρέωση να επιστρέψουν τις αποδοχές που έλαβαν κατά το χρόνο της άδειας νοείται μόνο η εκούσια πρόωρη αποχώρηση τους ή νοείται και η λόγω πειθαρχικών παραπτωμάτων επιβολή της πειθαρχικής ποινής της οριστικής παύσης ή της απόλυσης τους, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση και (γ) (i) εάν η εκκρεμοδικία που δημιουργήθηκε με την άσκηση αιτήσεων ακύρωσης κατά των αποφάσεων των Υ.Σ με τις οποίες δεν χορηγήθηκε εκπαιδευτική άδεια αφενός και αποφασίστηκε η απόλυση αφετέρου, αναστέλλει την διαδικασία αναζήτησης των αχρεωστήτως ληφθεισών αποδοχών βάσει της παρ.7 του άρθρου 58 του Ν.3528/07 και των άρθρων 17 και 19 του Π.Δ.410/1988, (ii) εάν έχει αρχίσει να τρέχει ο χρόνος παραγραφής των αξιώσεων του Δημοσίου για την επιστροφή των αχρεωστήτως ληφθεισών αποδοχών, ποιος είναι ο χρόνος παραγραφής των εν λόγω αξιώσεων και ποιοι οι λόγοι διακοπής αυτής .

Επί του παραπάνω ερωτήματος το Ε' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. Από το έγγραφο με το οποίο υποβάλλεται το εξεταζόμενο ερώτημα και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα:

Η Β.Κ. υπάλληλος ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου (ΙΔΑΧ) σε προσωποπαγή θέση κατηγορίας ΠΕ ειδικότητας Νοσηλευτικής στη Δ/νση Γραμματείας του Σώματος Επιθεωρητών Υγείας και Πρόνοιας (ΣΕΥΥΠ) στο Υπουργείο Υγείας, εξήτησε και έλαβε από 1-10-2007 με διαδοχικές αποφάσεις

και με βάση το άρθρο 58 του Ν3528/2007 (ΥΚ/2007) άδειες υπηρεσιακής εκπαίδευσης συνολικού χρόνου 19 μηνών και 8 ημερών, στην αρχή χωρίς προσαύξηση αποδοχών, για πρακτική εκπαίδευση στην Υπηρεσία Υγείας και Προστασίας των Καταναλωτών της Ε.Ε στις Βρυξέλλες και στη συνέχεια στην Ερευνητική Μονάδα Υγείας στην Εργασία και Τοξικολογίας του Περιβάλλοντος στην Σχολή Δημόσιας Υγείας των Βρυξελλών, και μετά με διπλάσιες αποδοχές από 1-9-2008 έως 30-7-2009 για παρακολούθηση προπαρασκευαστικών μαθημάτων και διαμόρφωση τελικού πλάνου διατριβής στη Σχολή Δημόσιας Υγείας του Ελεύθερου Πανεπιστημίου των Βρυξελλών. Προκειμένου να συνεχίσει στο επόμενο ακαδημαϊκό έτος η υπάλληλος υπέβαλε στις 12-8-2009 σχετική αίτησή για έγκριση εκπαιδευτικής άδειας. Το αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο εξέτασε το αίτημά της στην συνεδρίασή του με αριθ 908/3-3-2010 και συνεκτιμώντας το γεγονός ότι η αιτούσα υπάλληλος είχε μεγάλο αριθμό ημερών αδειάς για διάφορους λόγους ομόφωνα γνωμοδότησε αρνητικά.

Η ΑΚ3177/4-11-2010 αίτηση της υπαλλήλου με αίτημα την ακύρωση της ως άνω αρνητικής γνωμοδότησης του ΥΣ απορρίφθηκε με την 3192/5-11-2013 απόφασή του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, το οποίο έκρινε μεταξύ άλλων ότι *«το ΥΣ με επαρκή αιτιολογία και εντός της διακριτικής του ευχέρειας γνωμοδότησε αρνητικά επί του αιτήματος, καθόσον εξέτασε όλες τις προϋποθέσεις που τίθενται για την χορήγηση εκπαιδευτικής άδειας, εφόσον για τη διαμόρφωση της κρίσης του συνεκτίμησε αφενός τη θετική άποψη του εισηγητή σχετικά με την έγκριση χορήγησης στην αιτούσα νέας εκπαιδευτικής άδειας για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής και αφετέρου την προβληματική υπηρεσιακή της επίδοση, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των απουσιών της»*, καθώς και ότι *«από το ΔΥ1α/Γ.Π.134328/26-10-2009 έγγραφο της Δ/σης Προσωπικού με το οποίο η αιτούσα ενημερώθηκε ότι οφείλει να τηρεί όλες τις υπαλληλικές της υποχρεώσεις, συνάγεται ότι η Διοίκηση δεν της είχε δημιουργήσει τη δικαιολογημένη εντύπωση ότι θα γίνει δεκτή η αίτησή της»* (η απόφαση είναι ακόμη ακαθάρτογραφη).

Εν τω μεταξύ και λόγω της διαπίστωσης με βάση το ημερήσιο δελτίο παρουσίας της Δ/σης Γραμματείας ΣΕΥΥΠ ότι η υπάλληλος απουσίαζε αδικαιολόγητα από την υπηρεσία της στις 3-9-2009, η υπάλληλος κλήθηκε σε

απολογία. Με την από 6-10-2009 έγγραφη απολογία της η ΒΚ ισχυρίστηκε ότι επειδή είχε καταθέσει φάκελο στην υπηρεσία με δικαιολογητικά που αφορούσαν την ανάγκη παράτασης της εκπαιδευτικής της άδειας για το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 και δεν είχε λάβει αρνητική απάντηση από την υπηρεσία με δεδομένο ότι όφειλε να είναι παρούσα στις εξετάσεις και τις λοιπές ακαδημαϊκές υποχρεώσεις, θεώρησε ότι η αίτησή της είχε γίνει σιωπηρά δεκτή. Κατόπιν των ανωτέρω, με τη ΔΥΙ α/Γ. Π. 132649/09/3-5-2010 απόφαση της Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης επιβλήθηκε στην υπάλληλο η πειθαρχική ποινή της έγγραφης επίπληξης για το παράπτωμα της αδικαιολόγητης αποχής από την εκτέλεση των καθηκόντων την 3-9-2009 (άρθρο 107 παρ. 1 περ. δ' Ν.3528/2007).

Επιπροσθέτως κατόπιν εγγράφου του ΣΕΥΥΠ (όπου υπηρετούσε η ΒΚ), με αρ. πρωτ.οικ.3482/2-10-2009, διαπιστώθηκε ότι η υπάλληλος συνέχισε να απουσιάζει αδικαιολόγητα από την εργασία της καθώς δεν είχε προσέλθει στην υπηρεσία από την 4-9-2009 έως και 2-10-2009 (22 εργάσιμες ημέρες). Για τον λόγο αυτό η υπάλληλος κλήθηκε με το υπ'αριθμ.πρωτ. ΔΥ1α/Γ.Π.131733/ 28-6-2010 έγγραφο της Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε απολογία για το πειθαρχικό παράπτωμα της αδικαιολόγητης αποχής από την εκτέλεση των καθηκόντων της (άρθρο 38 παρ.1 περ.ιε' του Π.Δ.410/88) για το ως άνω χρονικό διάστημα. Μετά την απολογία της η ΒΚ παραπέμφθηκε στο Υπηρεσιακό (Πειθαρχικό) Συμβούλιο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με το υπ'αριθμ.πρωτ.ΔΥ1α/Γ.Π./ΕΜΠ.3867/22-9-2010 έγγραφο του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με την αιτιολογία «*το περιγραφόμενο πειθαρχικό παράπτωμα (αδικαιολόγητη αποχή από την εκτέλεση των καθηκόντων, άρθρο 38 παρ.1 περ.ιε ΠΔ 410/1988) επισύρει ποινή μεγαλύτερη της αρμοδιότητάς του ως πειθαρχικού οργάνου*». Το Υπηρεσιακό (Πειθαρχικό) Συμβούλιο κάλεσε την υπάλληλο σε απολογία σύμφωνα με το πρακτικό της 922^ο/15-10-2010 συνεδρίασής του και μετά την υποβολή έγγραφης απολογίας επιλήφθηκε της υπόθεσης στην 924^ο/16-2-2011 συνεδρίαση του. Σύμφωνα με το πρακτικό αυτής της συνεδρίασης του ΥΣ ελήφθησαν υπόψη τα ακόλουθα: ότι η υπάλληλος είχε λάβει κατά διαστήματα από 1-3-2008 έως 11-3-2010 άδεια άνευ αποδοχών τριών μηνών συνολικά, ότι

είχε λάβει 257 ημέρες αναρρωτικές άδειες κατά την τελευταία πενταετία, ότι με την 45/11-1-2011 γνωμάτευση της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής ΙΚΑ δεν εγκρίθηκαν δηλωθείσες για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα αναρρωτικές άδειες λόγω παρέλευσης μεγάλου χρονικού διαστήματος για την υποβολή ιατρικών πιστοποιητικών και ότι απουσίασε αδικαιολόγητα και για τα εξής χρονικά διαστήματα: 2-11-2010 έως 29-11-2010 (δήλωσε ασθένεια χωρίς να προσκομίσει κανένα πιστοποιητικό), 30-11-2010 έως 13-12-2010, 14-12-2010 έως 31-12-2010 (δήλωσε ασθένεια χωρίς να προσκομίσει κανένα πιστοποιητικό) και 3-1-2011 έως και τη 16-2-2011, ημέρα συνεδρίασης του Υπηρεσιακού (Πειθαρχικού) Συμβουλίου. Κατόπιν των ανωτέρω το Συμβούλιο αποφάσισε ομόφωνα να εφαρμοστούν οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 50 ΠΔ 410/88 σε συνδυασμό με αυτές του άρθρου 46 ΠΔ 410/88 και γνωμοδότησε *«υπέρ της απόλυσής της από την Υπηρεσία λόγω υπηρεσιακής ανεπάρκειας, αφού από το σύνολο των στοιχείων του προσωπικού της μητρώου προκύπτει ότι α) απουσιάζει αδικαιολόγητα από την υπηρεσία για μακρά χρονικά διαστήματα (μεγαλύτερα των 15 ημερών), β) δεν ασκεί τα καθήκοντά της όπως ορίζονται από τις σχετικές διατάξεις παραβιάζοντας τις περιπτώσεις θ, ια, ιβ, κ και ιε του άρθρου 38 του ΠΔ/τος 410/1988.»* Το πρακτικό της συν. 924^ο/16-2-2011 του Υπηρεσιακού (Πειθαρχικού) Συμβουλίου, με το ως άνω περιεχόμενο, κοινοποιήθηκε την 16-3-2011 προς τον δικηγόρο, που η υπάλληλος είχε ορίσει ως αντίκλητό της.

Η ΒΚ άσκησε την με ΑΚ1790/16-5-2011 αίτηση ακύρωσης του ως άνω πρακτικού, που εκκρεμεί ενώπιον του Ζ' Ακυρωτικού Σχηματισμού του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (δικάσιμος 11-3-2014 μετά από 2^η αναβολή).

Με το ΔΥ1α/Γ.Π./ΕΜΠ.οικ 1579/21-3-2011 έγγραφό της η ερωτώσα υπηρεσία ενημερώνει τη Δ/ση Οικονομικών του Υπουργείου Υγείας, προκειμένου αυτή να προβεί στις δικές της ενέργειες λόγω αρμοδιότητας, ότι το Υπηρεσιακό Συμβούλιο στην προαναφερομένη συνεδρίαση αποφάσισε την απόλυση της ΒΚ και ότι η λύση της σύμβασης εργασίας επήλθε από την ημερομηνία κοινοποίησης στην ενδιαφερόμενη μέσω του πληρεξουσίου δικηγόρου της, της απόφασης του ΥΣ σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 50 ΠΔ 410/1988.

Στη συνέχεια η ερωτώσα υπηρεσία με το ΔΥ1α/Γ.Π./ΕΜΠ.οικ 1598/24-3-2011 έγγραφό της γνωστοποιεί στην Δ/νση Οικονομικών τις συγκεκριμένες ημέρες αδικαιολόγητης απουσίας της υπαλλήλου ΒΚ προκειμένου η Δ/νση Οικονομικών να προβεί στην αντίστοιχη περικοπή αποδοχών της υπαλλήλου σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 17 και 19 ΠΔ 410/1988.

Η Δ/νση Οικονομικών με το ΔΥ5α/Γ.Π.78168/10-8-2012 έγγραφό της με θέμα επιστροφή αχρεωστήτως ληφθεισών αποδοχών κατ' επίκληση των διατάξεων των άρθρων 43 και 58 ΥΚ/2007 και των άρθρων 17 και 19 ΠΔ 410/1988 [όπως το έγγραφο αυτό τροποποιήθηκε με το ΔΥ5α/Γ.Π.οικ 33969/12-4-2013] ενημερώνει την ΒΚ ότι έχει προκύψει οφειλή ύψους 44.908,68 ευρώ ως αχρεωστήτως ληφθείσες αποδοχές για το χρονικό διάστημα από 22-4-2008 έως 30-4-2011 και ειδικότερα α) για το χρονικό διάστημα από 22-4-2008 έως 31-7-2009 το σύνολο των τακτικών αποδοχών και της προσαύξησης λόγω εκπαιδευτικής άδειας επειδή δεν τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις της διάταξης της παρ. 7 του άρθρου 58 του ν.3528/2007 και β) για το χρονικό διάστημα από 23-11-2009 έως 15-3-2011 λόγω αδικαιολόγητης αποχής από την υπηρεσία και από 16-3-2011 έως και την 30-4-2011 που μισθοδοτήθηκε για υπηρεσία που δεν παρασχέθηκε από υπαιτιότητα της και την καλεί να αποδώσει το ποσό.

Η ΒΚ παρέλαβε τα σχετικά έγγραφα την 9-5-2013 και με επιστολή της με αρ πρωτ 44775/20-5-2013 αρνείται την ύπαρξη υπαιτιότητας στο πρόσωπό της και ζητά να επανεξεταστεί η περίπτωση της, υποστηρίζοντας ότι η υποχρέωση της παρ. 7 του άρθρου 58 ΥΚ/2007 ενεργοποιείται από την απόκτηση και κατάθεση του τίτλου των μεταπτυχιακών σπουδών, επικαλούμενη την ΥΑ που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 8 του άρθρου 58 ΥΚ/2007 και την 227/2009 Γνμδ ΝΣΚ.

Κατόπιν των ανωτέρω τέθηκαν τα υπό κρίση ερωτήματα

II. α. Εφαρμοστές διατάξεις:

Άρθρο 25 ΠΔ 410/1988, (ΦΕΚ Α 191) στο οποίο ορίζεται ότι :

« 1. Στο προσωπικό του παρόντος Κεφαλαίου επιτρέπεται η χορήγηση εκπαιδευτικής άδειας διάρκειας μέχρι ενός έτους.

2. Οι διατάξεις που προβλέπουν τη χορήγηση εκπαιδευτικής άδειας μεγαλύτερης του έτους διάρκειας δεν θίγονται.

3. Η κατά τις προηγούμενες παραγράφους εκπαιδευτική άδεια χορηγείται με τους όρους και περιορισμούς που ισχύουν κάθε φορά για τους μόνιμους διοικητικούς πολιτικούς υπαλλήλους.»

Άρθρο 58 Ν 3528/2007 (ΦΕΚ Α 26/9-2-2007) ΥΚ/2007, στο οποίο ορίζεται ότι: « 1. Για τη συμμετοχή του υπαλλήλου σε προγράμματα μετεκπαίδευσης και προγράμματα ή κύκλους μεταπτυχιακής εκπαίδευσης, ο υπάλληλος δικαιούται να ζητήσει άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης. Άδεια δεν χορηγείται αν ο χρόνος υπηρεσίας του υπαλλήλου που απομένει μετά το πέρας της άδειας είναι μικρότερος του τετραπλάσιου της χρονικής διάρκειας της άδειας. ... 2. Η άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης χορηγείται από τον αρμόδιο Υπουργό ή από τη διοίκηση του οικείου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου και μετά από σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, το οποίο ελέγχει τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παρ. 1 και συνεκτιμά τη συνάφεια της μετεκπαίδευσης ή της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης με το αντικείμενο της υπηρεσίας του, την υπηρεσιακή επίδοση και τις γνώσεις του υπαλλήλου. ... 3. ... 4. ... 5. Ο υπάλληλος στον οποίο χορηγείται άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης λαμβάνει τις αποδοχές του. ... Στους υπαλλήλους που χορηγείται άδεια για μετεκπαίδευση ή μεταπτυχιακή εκπαίδευση στο εξωτερικό παρέχονται αποδοχές αυξημένες στο διπλάσιο...¹ 6. ... 7. Μετά το τέλος της άδειας εκπαίδευσης ο υπάλληλος υποχρεούται να υπηρετήσει στο Δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου για χρονικό διάστημα ίσο με το τριπλάσιο του χρόνου της άδειας. Σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης του αυτής ο υπάλληλος υποχρεούται να επιστρέψει τις αποδοχές που έλαβε κατά το χρόνο της άδειας, ο οποίος δεν υπολογίζεται στην περίπτωση αυτή ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας. 8. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζονται οι υποχρεώσεις των υπαλλήλων κατά τη διάρκεια της άδειας του παρόντος άρθρου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.»

Κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 8 του ως άνω άρθρου εκδόθηκε η **ΔΙΔΑΔ/Φ.53/ 1379/οικ.4727**(ΦΕΚ Β 315 27.2.2008) Υπουργική Απόφαση

¹ (όπως ισχύει πριν την θέση σε ισχύ της περ.11 της υποπαρ Γ.1 του άρθρου πρώτου του Ν.4093/2012, ΦΕΚ Α' 222/12.11.2012)

για τον καθορισμό των υποχρεώσεων των υπαλλήλων που τελούν σε άδεια πηρεσιακής εκπαίδευσης, σύμφωνα με την οποία «1. ... 2. Ο υπάλληλος υποχρεούται να καταθέσει στην υπηρεσία του τον τίτλο που απέκτησε εντός τριμήνου από την ορκωμοσία του. ... 3. Εάν, με υπαιτιότητα του υπαλλήλου, διακοπεί η φοίτηση ή παρέλθει άπρακτη η εξάμηνη προθεσμία κατάθεσης του τίτλου όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, ο υπάλληλος υποχρεούται να επιστρέψει στην υπηρεσία του την προσαύξηση των αποδοχών που έλαβε κατά το χρονικό διάστημα της άδειας, με τους νόμιμους τόκους. Η επιστροφή αυτή ενεργείται με πράξη του αρμόδιου για την εκκαθάριση και πληρωμή των δαπανών οργάνου, το οποίο οφείλει να ενημερώσει ο προϊστάμενος της υπηρεσίας προσωπικού ή της υπηρεσίας που υπηρετεί ο υπάλληλος. Σε περίπτωση άρνησης επιστροφής των ανωτέρω αποδοχών, η είσπραξη γίνεται με τη διαδικασία είσπραξης δημοσίων εσόδων. Εάν η διακοπή ή μη κατάθεση του τίτλου σπουδών στην υπηρεσία δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του υπαλλήλου, όπως ιδίως λόγω ασθένειας, ο υπάλληλος απαλλάσσεται από την κατά τα ανωτέρω υποχρέωση επιστροφής αποδοχών. ... 7. Η υποχρέωση υπηρετήσης του υπαλλήλου στο Δημόσιο ή σε Ν.Π.Δ.Δ. για χρονικό διάστημα ίσο με το τριπλάσιο του χρόνου της άδειας υπηρεσιακής εκπαίδευσης που του έχει χορηγηθεί, δύναται να εκπληρωθεί σε οποιαδήποτε υπηρεσία του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. και όχι απαραίτητως στην υπηρεσία που χορήγησε την άδεια στον υπάλληλο. ... 8. Ο υπάλληλος που αθετεί την κατά την ανωτέρω παράγραφο υποχρέωση, επιστρέφει το σύνολο των αποδοχών που έχει λάβει κατά το χρονικό διάστημα της άδειας αυτής, τόσο των τακτικών όσο και της προσαύξησης, καθώς και τυχόν οδοιπορικών εξόδων που του έχουν καταβληθεί. Στην ίδια περίπτωση, ο χρόνος της άδειας δεν υπολογίζεται ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας για όλες τις υπηρεσιακές συνέπειες. 9. ... 10....11. Τις υποχρεώσεις που ορίζονται στην παρούσα απόφαση έχουν και οι υπάλληλοι που υπηρετούν στο Δημόσιο, ... με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου, στους οποίους εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα και του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων ως προς τα θέματα της υπηρεσιακής εκπαίδευσης.»

Άρθρο 46 ΠΔ 410/1988, (ΦΕΚ Α 191) στο οποίο ορίζεται ότι :

«Η σύμβαση εργασίας λύεται : α) Με θάνατο β) Με έκπτωση γ) Με την απόλυση δ) Με την καταγγελία ε) Με τη λήξη του χρόνου διάρκειάς της.»

Άρθρο 48 ΠΔ 410/1988, (ΦΕΚ Α 191)

«Οι προσλαμβανόμενοι, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κεφαλαίου αυτού απολύονται :

- α) Για συμπλήρωση του ορίου ηλικίας, που ορίζεται στο επόμενο άρθρο.*
- β) Για υπηρεσιακή ανεπάρκεια.*
- γ) Για σωματική ή πνευματική ανικανότητα και*
- δ) για κατάργηση θέσης.»*

Άρθρο 50 ΠΔ 410/1988, (ΦΕΚ Α 191)

«1. Η απόλυση για υπηρεσιακή ανεπάρκεια αποφασίζεται αιτιολογημένα από το οικείο υπηρεσιακό συμβούλιο, μετά από προηγούμενη κλήση του απασχολούμενου για να παράσχει έγγραφα ή προφορικά τις αναγκαίες διασαφήσεις.

2. Η λύση της σύμβασης εργασίας επέρχεται από την κοινοποίηση στον ενδιαφερόμενο της απόφασης του υπηρεσιακού συμβουλίου.»

Άρθρο 33 Ν 2362/1995, (ΦΕΚ Α' 247) «Καταλογισμοί για μη νόμιμες δαπάνες που πληρώθηκαν με τίτλους πληρωμής - Αρμόδια όργανα»

«1. Μη νόμιμες δαπάνες που πληρώθηκαν με οποιονδήποτε τίτλο πληρωμής καταλογίζονται: α) στον υπάλληλο που από δόλο ή βαρεία αμέλεια προέβη σε παράνομες πράξεις ή παραλείψεις ή συνέπραξε στην έκδοση αυτών ή στη μη τήρηση των νόμιμων διαδικασιών πραγματοποίησε της δαπάνης και β) στο λαβόντα εφόσον έχει συντελέσει υπαίτια στη μη νόμιμη πληρωμή και σε κάθε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα αυτού. 2. ...»

Άρθρο 86 παρ. 1 Ν 2362/1995 Παραγραφή απαιτήσεων του Δημοσίου

«1. Καμμία χρηματική απαίτηση του Δημοσίου δεν υπόκειται σε παραγραφή πριν να βεβαιωθεί πράγματι προς είσπραξη ως δημόσιο έσοδο στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ή το αρμόδιο Τελωνείο (βεβαίωση εν στενή εννοία). Ο κανόνας αυτός δεν αλλοιώνεται από την τυχόν βραδεία τοιαύτη βεβαίωση.»

II. β. Από το σύνολο των προπαρατεθεισών διατάξεων ερμηνευομένων αυτοτελώς και σε συνδυασμό προκύπτουν τα ακόλουθα :

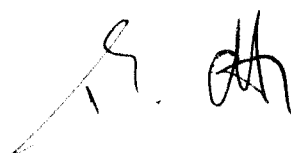
Κατ' άρθρο 58 ΥΚ/2007, που εφαρμόζεται σύμφωνα με το άρθρο 25 ΠΔ 410/88 στην περίπτωση χορήγησης εκπαιδευτικής άδειας σε υπαλλήλους ΙΔΑΧ, ο υπάλληλος, ο οποίος έλαβε εκπαιδευτική άδεια υποχρεούται μετά το πέρας της να παραμείνει στην υπηρεσία και να υπηρετήσει για χρονικό διάστημα ίσο με το τριπλάσιο του χρόνου της άδειας. Η αθέτηση της υποχρέωσης παροχής εργασίας για τον τριπλάσιο χρόνο γεννά ευθύνη του υπαλλήλου να επιστρέψει τις αποδοχές και προσαυξήσεις, που έλαβε ενώ τελούσε σε εκπαιδευτική άδεια, και αντίστοιχα δικαίωμα του Δημοσίου να ζητήσει την επιστροφή των αποδοχών και προσαυξήσεων αυτών και σε περίπτωση άρνησης επιστροφής, να

καταλογίσει τα ποσά αυτά σε βάρος του λαβόντος υπαλλήλου και να ακολουθήσει η διοικητική εκτέλεση κατά ΚΕΔΕ.

Ο καταλογισμός των ληφθεισών αποδοχών προϋποθέτει κατά λογική και νομική αναγκαιότητα την πρόωρη αποχώρηση από την υπηρεσία του υπαλλήλου, ώστε να αποδεικνύεται αντικειμενικά η αθέτηση εκ μέρους του της υποχρέωσης παραμονής στην υπηρεσία για όσο χρόνο απαιτείται από τον νόμο.

Σύμφωνα με το άρθρο 33 του Ν.2362/1995 για να καταλογισθούν στον λαβόντα μη νόμιμες πληρωμές, απαιτείται αυτός να έχει συντελέσει υπαίτια στη μη νόμιμη πληρωμή. Στην συγκεκριμένη περίπτωση ο καταλογισμός τους στον λαβόντα υπάλληλο προϋποθέτει την υπαιτιότητα του ως προς την αθέτηση της υποχρέωσης παροχής εργασίας, ήτοι η μη παροχή εργασίας να αποδίδεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια του υπαλλήλου.

Επομένως στην περίπτωση του υπαλλήλου, που αθέτησε την υποχρέωση παραμονής στην υπηρεσία σύμφωνα με τα ανωτέρω, για τον καταλογισμό απαιτείται να αιτιολογηθεί ειδικά στην σχετική πράξη καταλογισμού ότι η μη παροχή εργασίας προκλήθηκε είτε άμεσα από εκούσιες ενέργειες του υπαλλήλου (παραίτηση ή κατ' αναλογία για τους υπαλλήλους ιδιωτικού δικαίου καταγγελία της σύμβασης από τον απασχολούμενο κατ' άρθρο 54 ΠΔ 410/1988), είτε έμμεσα, όπως στην περίπτωση που αυτός ένεκα παραπτωμάτων του, που διαπράχθηκαν πριν την πάροδο του χρόνου της υποχρεωτικής παραμονής του στην υπηρεσία, εξανάγκασε αυτήν, να του επιβάλει νομίμως την πειθαρχική ποινή της οριστικής παύσης (απολύσεως) [Γνμδ ΝΣΚ Γ' 236/1990]. Για την ταυτότητα του νομικού λόγου το ίδιο θα ισχύσει και στην περίπτωση των υπαλλήλων ιδιωτικού δικαίου όταν η πρόωρη λύση της εργασιακής σχέσης προκαλείται με καταγγελία της σύμβασης από την υπηρεσία μετά από διαπίστωση συνδρομής σπουδαίου λόγου εξαιτίας ενεργειών του υπαλλήλου κατ' άρθρο 53 ΠΔ 410/1988, που κατ' αντικειμενική κρίση, σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, καθιστούν για τον καταγγέλλοντα μη ανεκτή την εξακολούθηση της σύμβασης εργασίας. Στην περίπτωση που η μη παροχή εργασίας οφείλεται σε απόλυση για υπηρεσιακή ανεπάρκεια κατ' άρθρο 50 ΠΔ 488/1988, η συνδρομή υπαιτιότητας στο πρόσωπο του υπαλλήλου δεν εμπεριέχεται άνευ ετέρου στην απόφαση της απόλυσης, αφού η διαπίστωση της

υπηρεσιακής ανεπάρκειας δεν προϋποθέτει υπαιτιότητα του υπαλλήλου και εκ του λόγου αυτού είναι ανατιώδης.

Συνεπώς για τον καταλογισμό κατ' άρθρο 33 Ν 2362/1995 θα πρέπει να προηγηθεί κρίση για την αιτία της υπηρεσιακής ανεπάρκειας. Ειδικότερα εμπίπτει στην αρμοδιότητα του οργάνου του αρμοδίου για τον καταλογισμό να κρίνει αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν οι προϋποθέσεις καταλογισμού και να αιτιολογήσει ειδικά και εμπεριστατωμένα ότι συγκεκριμένη ενέργεια του λαβόντος συνδέεται αιτιωδώς με την μη νόμιμη πληρωμή. Επομένως σε περίπτωση μη παροχής εργασίας, για τον απαιτούμενο από την διάταξη της παρ.7 του άρθρου 58 ΥΚ/2007 χρόνο, λόγω απόλυσης για υπηρεσιακή ανεπάρκεια, προκειμένου να προβεί η Διοίκηση σε καταλογισμό των ληφθεισών αποδοχών, σύμφωνα με το άρθρο 33 Ν.2362/1995, θα πρέπει στην πράξη του καταλογισμού να αιτιολογείται ειδικά με βάση τα στοιχεία του υπηρεσιακού φακέλου που έλαβε υπόψη του το όργανο που αποφάσισε την απόλυση, ότι αυτή η κρίση περί υπηρεσιακής ανεπάρκειας εδράζεται σε συγκεκριμένη υπαίτια συμπεριφορά του υπαλλήλου, ήτοι ο υπάλληλος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι με τις ενέργειές του θα προκαλούσε την διακοπή της εργασιακής σχέσης, η οποία έχει ως συνέπεια την αθέτηση της υποχρέωσης να υπηρετήσει τον απαιτούμενο χρόνο.

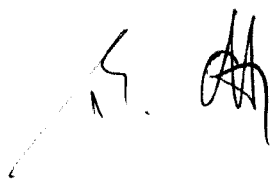
Περαιτέρω σύμφωνα με τις διατάξεις περί δημοσίου λογιστικού του Ν.2362/1995 για την έναρξη της παραγραφής των απαιτήσεων του Δημοσίου απαιτείται η προηγούμενη βεβαίωση της απαίτησης ως δημοσίου εσόδου στην αρμόδια ΔΟΥ η οποία προϋποθέτει την προηγούμενη εν ευρεία εννοία βεβαίωση αυτής, σε περίπτωση δε καταλογισμού αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών σε βάρος υπαλλήλου του, τουλάχιστον, την έκδοση της σχετικής καταλογιστικής πράξης. Εφ' όσον δεν έχει γίνει καταλογισμός δεν τίθεται ζήτημα εκκίνησης της προθεσμίας παραγραφής που ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 86 Ν.2362/1995. (Γνμδ ΝΣΚ 75/2013). Ως προς την παραγραφή της αξίωσης του Δημοσίου προς επιστροφή των αποδοχών που έχει λάβει ο υπάλληλος κατά το χρόνο που τελούσε σε εκπαιδευτική άδεια, ελλείψει ειδικής διάταξης νόμου, η εν λόγω αξίωση του Δημοσίου προς καταλογισμό υπόκειται στην εικοσαετή παραγραφή του άρθρου 249 ΑΚ (Ελ Συν 2714/2010, 1783/2007), η οποία

άρχεται από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική της επιδίωξη (ΑΚ 251).

III. Στην κρινομένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου συναγεται σαφώς ότι η Διοίκηση (υπηρεσιακό συμβούλιο) αν και διατυπώνει κρίση περί συνδρομής στη συγκεκριμένη περίπτωση σπουδαίου λόγου καταγγελίας της εργασιακής σχέσης της υπαλλήλου, λόγω πολυήμερης αδικαιολόγητης απουσίας της από την υπηρεσία, δεν προχώρησε σε καταγγελία της σύμβασης για σπουδαίο λόγο (αιτιώδης λύση της εργασιακής σχέσης), αλλά απέλυσε την υπάλληλο λόγω υπηρεσιακής ανεπάρκειας (αναιτιώδης λύση της εργασιακής σχέσης). Τοιουτοτρόπως η υπάλληλος απολύθηκε για υπηρεσιακή ανεπάρκεια κατ' άρθρο 50 ΠΔ 410/88, η οποία ούτε προϋποθέτει εκ του νόμου διάπραξη πειθαρχικών παραπτωμάτων, ούτε αποτελεί πειθαρχική ποινή, πλην όμως στην κρινομένη περίπτωση η διαπίστωση διάπραξης συγκεκριμένων πειθαρχικών παραπτωμάτων αποτέλεσε το έρεισμα της κρίσης περί υπηρεσιακής ανεπάρκειας.

Περαιτέρω η νομιμότητα της απόφασης απόλυσης αποτελεί το κρίσιμο ζήτημα της εκκρεμούσης ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου αίτησης ακύρωσης που άσκησε η ΒΚ κατά του πρακτικού του Υπηρεσιακού Συμβουλίου. Επειδή όμως εκ του νόμου η αίτηση ακύρωσης δεν αναστέλλει την εκτελεστικότητα της προσβαλλόμενης πράξης, και λαμβανομένου υπόψη ότι δεν προκύπτει, από το πραγματικό που δίδεται, να έχει ανασταλεί (με δικαστική απόφαση επί αιτήσεως αναστολής) η εκτέλεση του, το προσβαλλόμενο πρακτικό είναι ισχυρό, παράγει όλες τις σχετικές έννομες συνέπειες και δεν προκαλείται από την εκκρεμοδικία νομικό κώλυμα, που να αποτρέπει την διοίκηση από την έκδοση καταλογιστικής απόφασης σε βάρος της υπαλλήλου.

Εφόσον η Διοίκηση κρίνει με ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία (με βάση τα στοιχεία του υπηρεσιακού φακέλου που έλαβε υπόψη του όργανο που αποφάσισε την απόλυση) ότι η απόλυση της υπαλλήλου λόγω υπηρεσιακής ανεπάρκειας οφείλεται στη συγκεκριμένη υπαίτια συμπεριφορά της υπαλλήλου, που γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι με τις ενέργειές της θα προκαλούσε την διακοπή της εργασιακής σχέσης, με συνέπεια την αθέτηση, με υπαιτιότητα της, της υποχρέωσης να υπηρετήσει τον απαιτούμενο από την διάταξη της παρ.7

του άρθρου 58 ΥΚ/2007 χρόνο, τότε (η Διοίκηση) νομιμοποιείται δια των αρμοδίων οργάνων της να καταλογίσει, σύμφωνα με το άρθρο 33 Ν.2362/1995, το σύνολο των αποδοχών που έλαβε η υπάλληλος καθ' ό χρόνο ήταν σε εκπαιδευτική άδεια.

Βεβαίως σε περίπτωση που κριθεί με απόφαση του επιληφθέντος Δικαστηρίου ότι η ως άνω απόλυση δεν είναι νόμιμη, τότε, εάν η Διοίκηση έχει προχωρήσει σε καταλογισμό, θα πρέπει να ανακαλέσει την καταλογιστική πράξη, αφού δεν νοείται αθέτηση της υποχρέωσης να υπηρετήσει στην περίπτωση που ο υπάλληλος δεν έχει απολυθεί.

Η αξίωση του Δημοσίου να καταλογίσει τις ως άνω αποδοχές έχει ήδη γεννηθεί με την απόλυση της υπαλλήλου και παραγράφεται μετά την πάροδο εικοσαετίας, διακόπτεται δε η παραγραφή με την έκδοση και επίδοση της καταλογιστικής απόφασης.

Τέλος ως προς το πρώτο σκέλος του ερωτήματος επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Στην κρινομένη περίπτωση είναι σαφές ότι τίθεται ζήτημα αθέτησης της υποχρέωσης της υπαλλήλου να υπηρετήσει στην υπηρεσία για χρονικό διάστημα τριπλάσιο του χρόνου της άδειας που είχε λάβει. Η υπάλληλος, στην οποία αφορά το ερώτημα, αρνείται την ύπαρξη υπαιτιότητας στο πρόσωπό της και ζητά να επανεξεταστεί η περίπτωση της, υποστηρίζοντας ότι η υποχρέωση της παρ. 7 του άρθρου 58 ΥΚ/2007 ενεργοποιείται από την απόκτηση και κατάθεση του τίτλου των μεταπτυχιακών σπουδών, επικαλούμενη την ΥΑ που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 8 του άρθρου 58 ΥΚ/2007. Πλην όμως οι αιτιάσεις της υπαλλήλου αναφέρονται στην ύπαρξη ή μη υπαιτιότητας της για αθέτηση υποχρέωσης κατάθεσης εντός συγκεκριμένης προθεσμίας τίτλου σπουδών και τις συνέπειες της, όπως ρυθμίζονται στις παραγράφους 2 και 3 της ΔΙΔΑΔ/Φ.53/1379/οικ.4727/2008 ΥΑ και δεν αφορούν στην αθέτηση της υποχρέωσής της να υπηρετήσει για χρονικό διάστημα τριπλάσιο της άδειας που είχε λάβει, υποχρέωση η οποία δεν συνδέεται με την προσκόμιση τίτλου σπουδών. Συνεπώς οι ισχυρισμοί της υπαλλήλου στηρίζονται επί εσφαλμένης προϋπόθεσης και, ως εκ τούτου, παρέλκει η διατύπωση γνώμης για το εάν υπάρχει ή όχι υπαιτιότητα για την αθέτηση υποχρέωσης προσκόμισης τίτλου σπουδών.

Περαιτέρω επισημαίνεται ότι η αναζήτηση των αχρεωστήτως σύμφωνα με τα άρθρα 17 και 19 ΠΔ 410/1988 εισπραχθέντων δεν εξαρτάται από την απόλυση της υπαλλήλου και η παρούσα γνωμοδότηση αποφαινεται μόνο για τον καταλογισμό των αποδοχών που ελήφθησαν κατά το χρόνο της εκπαιδευτικής άδειας.

IV. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, το Ε' Τμήμα του Ν.Σ.Κ γνωμοδοτεί ομόφωνα ότι

στο πρώτο σκέλος του ερωτήματος προσήκει η απάντηση ότι η υποχρέωση της παροχής υπηρεσίας για χρόνο τριπλάσιο της χορηγηθείσας εκπαιδευτικής άδειας δεν συναρτάται με την προσκόμιση τίτλου σπουδών και επομένως παρέλκει η διατύπωση γνώμης για το εάν υπάρχει ή όχι υπαιτιότητα για την αθέτηση υποχρέωσης προσκόμισης τίτλου σπουδών,

στο δεύτερο σκέλος του ερωτήματος προσήκει η απάντηση ότι αθέτηση της υποχρέωσης των δημοσίων υπαλλήλων να υπηρετήσουν, σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 58 του Ν.3528/2007, στο Δημόσιο, μετά τη λήξη της εκπαιδευτικής τους άδειας, για χρονικό διάστημα ίσο με το τριπλάσιο του χρόνου της άδειας, που ενεργοποιεί την υποχρέωση να επιστρέψουν τις αποδοχές που έλαβαν κατά το χρόνο της άδειας, συνιστά και η περίπτωση απόλυσης υπαλλήλου λόγω υπαίτιας υπηρεσιακής ανεπάρκειας. Στην περίπτωση αυτή η Διοίκηση κρίνει με ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία (με βάση τα στοιχεία του υπηρεσιακού φακέλου που έλαβε υπόψη του όργανο που αποφάσισε την απόλυση) ότι η απόλυση λόγω υπηρεσιακής ανεπάρκειας οφείλεται σε συγκεκριμένη υπαίτια συμπεριφορά του υπαλλήλου, που γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι με τις ενέργειές του θα προκαλούσε την διακοπή της εργασιακής σχέσης, με συνέπεια την αθέτηση, με υπαιτιότητα του, της υποχρέωσης να υπηρετήσει τον απαιτούμενο από την διάταξη της παρ.7 του άρθρου 58 ΥΚ/2007 χρόνο και

στο τρίτο σκέλος του ερωτήματος προσήκει η απάντηση ότι i) η εκκρεμοδικία λόγω της άσκησης αίτησης ακύρωσης κατά της απόφασης απόλυσης δεν αναστέλλει τον καταλογισμό των αποδοχών που λήφθησαν παρανόμως κατ' άρθρο 58 παρ.7 ΥΚ/2007, (ούτε έχει καμμία επίδραση στον καταλογισμό των αποδοχών που ελήφθησαν αχρεωστήτως κατ' άρθρα 17 και 19

ΠΔ 410/1988, για εργασία μη παρασχεθείσα), ii) η αξίωση του Δημοσίου να καταλογίσει τις ως άνω αποδοχές έχει ήδη γεννηθεί με την απόλυση της υπαλλήλου και παραγράφεται μετά την πάροδο εικοσαετίας, διακόπτεται δε η παραγραφή με την έκδοση και επίδοση της καταλογιστικής απόφασης, σε κάθε όμως περίπτωση επειδή δεν έχει γίνει καταλογισμός δεν τίθεται ζήτημα εκκίνησης της προθεσμίας παραγραφής βεβαιωμένων απαιτήσεων του Δημοσίου, που ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 86 Ν.2362/1995.

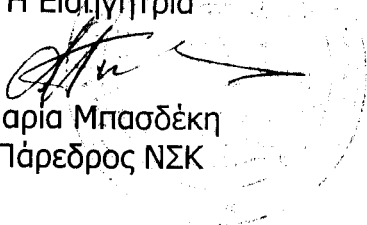
ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 21-02-2014

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Ιωάννης Τριάντος
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ

Η Εισηγήτρια

Μαρία Μπασδέκη
Πάρεδρος ΝΣΚ